

Møtebok – Lom fjellstyre

TITTELBLAD MØTEBOK FOR LOM FJELLSTYRE

Møtedato: 9.september 2021

Møtestad: Norsk Fjellsenter

Desse var til stades på møtet:

Faste medlemer: Erik Frisvold, Svanhild Lyngved Solheim, Ellen Olsveen, Oluf Kvålshagen, Frikk Kolden.
Andre: sekretær/ dagleg leiar Åsmund Galde
Møtet vara frå kl.19.00 til kl. 22.00

Saker som vart behandla:

Sak nr./år: 36/2021 – 39/2021

Underskrifter:

Vi stadfestar med vår underskrift at det som er ført i sakene 29/2021 – 34/2021 er det som vart vedteke.

Utskrifter:

Hovudutskrift av protokoll går til:

- ✓ Fjellstyremedlemene
- ✓ Lagt ut på Lom fjellstyre si heimeside www.lom-fjellstyre.no

Møtebok – Lom fjellstyre

Sak nr.:	36/2021	Arkiv nr.:		Møtedato:	06.09.21
Saksbehandlar:	Eilev Hellekveen				

Referat og meldingar..

- A. 210629 Brev til Ola Aukrust. Svar på e-post – Gjerde rundt seter.
- B. 210630 E-post frå Statskog SF. Grunneiers tillatelse til å sette opp gjerde rundt hytte, feste 3434155148.
- C. 210810 E-post frå Statskog SF. Grunneiers tillatelse til oppføring av gjerde på fritidsfeste 34341551305.
- D. 210812 E-post frå Statskog SF. Grunneiers tillatelse til oppføring av gjerde på feste 3434157122.
- E. 210713 Kopi av brev frå Statskog SF. Avslag på etablering av veg til fiskebu i Sålell, i Leir- og Bøverdalen statsallmenning
- F. 210728 Kopi av brev frå Lom kommune. Løyve til motorferdsel i utmark i samband med restaurering av hytte i Sålell - 155-001-164
- G. 210616 Kopi av brev frå Jotunheimen nasjonalparkstyre. Løyve til teltleir ved Gjende.
- H. 210819 Kopi av brev frå Jotunheimen nasjonalparkstyre. Motorferdsel Jotunheimen Np-disp. Løyve til bruk av drone ved Nautgardsbreen
- I. 210823 Kopi av brev frå Lom kommune til Innlandet fylkeskommune. Løyve til motorferdsel på veggen Sålell-Foss.
- J. 210722 Kopi av brev frå Jotunheimen nasjonalparkstyre. Motorferdsel Jotunheimen NP- Løyve til transport til Glitterheim.
- K. 210526 Kopi av brev frå Statskog SF. Søknad om deling og rekvisisjon av oppmåling - utvidelse av eksisterende seter, feste 34341551243
- L. 210630 Kopi av brev frå Breheimen nasjonalparkstyre. Løyve til bruk av drone – Skjåk beitelag.
- M. 210701 Kopi av brev frå Breheimen nasjonalparkstyre. Løyve til innsamling av brearkeologiske funn, etablering av teltleir og bruk av drone m.m
- N. 210702 E-post frå villreinutvalget i Reinheimen-Breheimen - INFO01juli-villreinutvalgets aktiviteter
- O. 210705 Kopi av brev frå Statskog SF. Tillatelse til teltleir vest for Gjende - Stiftelsen Phoenix 2021
- P. 210709 Brev frå Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde - Melding om oppstart - Forvaltningsplanar og besøksstrategi og forslag til prosjektplan for revisjon av forvaltningsplan og besøksstrategi

Møtebok – Lom fjellstyre

Sak nr.:	37/2021	Arkiv nr.:	322	Møtedato:	06.09.2021
Saksbehandler:	Åsmund Galde				

Høyrings sak. Revisjon av kommuneplanen sin arealdel for 2021-2030

Sakspapir:

- Høyringsbrev av 30.08.2021 frå Lom kommune med vedlegg – framlegg til kommuneplanen sin arealdel 2021-2030.

Saksutgreiing:

Med høyringsbrev av 30.08.2021 har Lom kommune varsla om offentleg høyring av framlegg til kommuneplanen sin arealdel.

Formannskapet i Lom kommune vedtok i møte 15. juni 2021, i sak 2021/39, at framlegg til kommuneplanen sin arealdel for Lom skulle leggest ut til offentleg ettersyn og høyring, med frist til å kome med merknader innan den 9.9.2021. Fjellstyret fekk ikkje tilsendt fyrste høyringsbrev og har difor fått ny frist 30. september til å kome med merknader.

Revisjonen av kommuneplanen sin arealdel skal erstatte gjeldande plan frå 2003. Plandokumenta omfattar planomtale, planføresegner, konsekvensutgreiing, ROS-analyse, plankart og temakart.

Endringane som har innverknad for forvaltninga av statsallmenningane er mellom anna:

- Det vil etter søknad kunne gjevast løyve til vakumtoalett med avløp til tett tank på fritidseigedom.
- Det blir opna for å sette opp mindre antenner, vindmøller m.m. i tilknytning til bygg og anlegg.
- Forslag om fire nye byggeområde for fritidsbustader i Bjønnskardet, på Nordseter og på Nåvårseter.
- Auke i arealgrense og ny definering av areal for fritidshytter, både eksisterande og nye.
- Det blir gjeve løyve til inngjerding av fritidshytter.
- Det blir forbod mot flaggstang ved fritidsbustader
- Arealet kring eksisterande reiselivsverksemdar, skitrekk m.m. er omdisponert frå punkt feste i LNFR område og avsett med arealbruksformål «*fritids- og turistformål – eksisterande*».
- Nye føresegner for råstoffutvinning. Uklart vedrørande definering av seterveger og mogleg krav om reguleringsplan for nye område for råstoffutvinning.
- Føresegner som regulerer oppføring av tilsynsbuer, skogshusvære m.m. i LNFR område. Krav om at det skal være fellestiltak knytt til tilsyn av beitedyr i vanskeleg tilgjengelege område.
- Føresegner om turstigar og tilrettelegging for friluftsliv i LNFR område. Opnar for å merke eksisterande stigar i LNFR områda og at det etter søknad kan settast opp enkle installasjonar på inntil 10m².
- Oppretting av omsynssoner med føresegner for område med særlege omsyn til bevaring av kulturmiljø. Omsynssone for verdifult kulturlandskap i Bøverdalen og omsynssoner for bevaring av kulturmiljø ved Tesse og Nordsetrene.

Møtebok – Lom fjellstyre

Fjellstyret si handsaming har vore varsla på fjellstyret sine heimesider.

Opplysningar og merknader:

Fjellstyret sitt mandat er gjeve i fjellova §3 som seier at fjellstyret skal administrere bruken og utnyttinga av rettar og lunnende i statsallmenningen så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov. Det skal arbeide for å sikre at allmenningen vert brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda og tek vare på naturvern- og friluftssinteressene.

I behandling av kommuneplanen sin arealdel må forslaga vurderast i forhold til dei interessene som fjellstyret skal ivareta, der bruksrett- og naturforvaltingsinteressene står sentralt.

Byggeområder for fritidshytter

Forslaga om omdisponering av areal til byggeområder for fritidshytter i Vårdalen statsallmenning er omfattande og inneheldt i alt fire ulike område :

- *BF01_f Nordsætrin* - 26 tomter.
- *BF05_f Nordsætrin* - 10 tomter.
- *BF12_f Nåvårsætervangen* - 55 tomter.
- *BF14_f Bjønnskardet* - 48 tomter.

Områda er i dag avsett som landbruks-, natur- og friluftsområde, og ligg i eller ved sidan av eksisterande seter- og beiteområder. Ei eventuell omdisponering vil kunne gje negative konsekvensar for bruken av områda slik den er i dag, og ein ny arealbruk vil kunne bli irreversibelt og bandlegge områda for annan framtidig bruk. Aktiviteten med setring, beitebruk og forproduksjon i Tesseområdet er høg, og trass i stor nasjonal nedgang finn ein framleis 8 setrer med mjølkeproduksjon i dette området. Nordseter er den seterstulen i Lom som har flest setrer i drift med tradisjonell mjølkeproduksjon.

Allmenningsretten høyrer til dei eldste rettsinstitusjonane og strekkjer seg heilt attende til skrivne lover frå tusen- og ellevehundre talet. Denne retten definert gjennom «*alder tids bruk*» og er kjenneteikna med at det til gardsbruka i eit bygdelag er knytt bruksrettar, til dømes seter og beitebruk, til eit større utmarksområde. (allmenning). Rettigheitane «*skal kunne nyttast på ein måte som til kvar tid er i samsvar med rasjonell bruk, og som er naturleg etter tida og tilhøva*» (fjellova, §2)

Seter- og beiteområda er ikkje tilfeldig plassert, men ligg i område der dei naturgjevne forholda gjev grunnlag for det. Omdisponering av areal i desse områda må vurderast nøye, det må takast omsyn til at bruk og behov kan endrast med tida og tilhøva.

Det er allment kjent at fritidshytter og reiselivsverksemd kan gje konflikhtar i forhold til bruksrettsutøving som seter- og beitebruk. Området i og rundt Nordseter har høg reiselivsaktivitet med Brimi fjellstugu, Brimi sæter og Brimi klatrepark tett ved. I nærområdet finn ein i tillegg to hyttefelt i saman med spreidde fritidsbustader og ei reiselivsverksemd. Bruken av området er allereie høg og det kan settast spørsmålsteikn om ei vidare utviding kan tålast.

Møtebok – Lom fjellstyre

Byggeområde BF01 og BF05 på Nordsetrene ligg på areal som i dag er definert som dyrkbar jord. For delar av arealet så ligg det inne søknader om dyrking, desse vil bli handsame i ei pågåande sak som vil avgjere om, og eventuelt kva, som blir frigjeve til dyrking. I samband med dette må det presiserast at det ikkje er nokon samanheng mellom eit eventuelt avslag på dyrking og løyve til hyttebygging. Sjølv om det ikkje nødvendigvis er aktuelt å dyrke heile arealet i dag, kan det bli vurdert annleis av kommande generasjoner. Begge desse areala ligg i svært tett tilknytning til seterområdet på Nordseter og er framheva som trekkveg, beite- og kvileområde for beitedyr av fleire seterbrukarar. Bruken- og verdien av beiteområdet i mellom Brimi Fjellstugu og Langmyra vart synleggjort i skjønssaka (skjønn etter fjellova) mellom seterbrukarane og gardbrukarar som søkte om tilleggsjord i dette området på 70- talet, der beiteinteressene til seterbrukarane vann fram.

I konsekvensutgreiinga for område BF01_f Nordsætrin er det ein påstand om at beitetrykket ved Nordsetrene var mykje høgare før. Påstanden er grunngeve med at flybilete syner atgroing. Dette resonnementet er for tunt, dette må sjåast i samanheng med variablar som vedhogst, klimaendring, type beitedyr m.m. Truleg er det slept minst like mange dyr på beite i dag som for 50 år sidan. Tal setrer som er i drift med mjølkeproduksjon har gått ned, men einingane er større. Lausfe, både storfe og sau, blir sluppe på beite med utgangspunkt i seter- og dyrkingsjordområda. Beitetrykket sjåast i samanheng med at annan aktivitet og bruk av områda er mykje større. Dei utmarksareala som står att, og som i tillegg er lite brukt til tur- og rekreasjonsområde, er svært viktige for beitedyra.

BF14_f Bjønnskardet vil være noko mindre konfliktfylt sett i forhold til eventuell dyrking og beitebruk. Samstundes vil det gje auka tal hytter og auka aktivitet i området. Vilttrekket på nordsida av Tesse er truleg allereie sterkt redusert med bakgrunn i ymse utbygging i området frå før, men vil bli enda meir stengd med det planlagde feltet. Dette er truleg det området som gjev færrest negative konsekvensar av dei fire som er foreslått.

Når det gjeld BF12_f Nåvårsetervangen så synes det til momenta nemnd tidlegare om dei negative konsekvensene med å legge byggeområder for fritidsbustader inntil eksisterande seter- og beiteområder. I tillegg meiner sakshandsamar at det må gjerast grundigare vurderingar av leveområde for elg- og vilttrekk, og at konsekvensutgreiinga og kunnskapsgrunnlaget rundt dette er for svak. Bruken av trekkvegen på østsida av Tesse er vesentleg redusert dei siste åra, truleg er hyttebygging og annan aktivitet ein medverkande årsak til dette. Samstundes har vi hatt ein stor auke i observasjonar av elg på vestsida av Tesse. Mykje tydar på at store delar av vilttrekket i mellom Vågå og Lom skjer via denne korridoren. Områda rundt Nåvårsetermorka er truleg eit svært viktig vinterbeiteområde for den stedege elgen som oppheld seg i Smådalen og Tesseområdet sommarstid, da beiteområda lenger aust er tungt belasta av trekkelg.

Kulturlandskapet i og rundt seterstulane ved Tesse er viktige rekreasjons- og turområder for både lokale og tilreisande, og er av stor verdi for reiselivet i Lom. Å opne desse områda for hyttebygging vil opplevast privatiserande og negativt for mange av desse.

I planomtalen går det fram at det er eit politisk mål å tilrettelegge for fritidsbustader, at dette har aktualisert seg dei siste åra og at ein i planarbeidet har gått gjennom innspel

Møtebok – Lom fjellstyre

som har kome knytt til hytteområde og vurdert kvar det kan vere praktisk mogleg å legge til rette for slik verksemd. I same planomtale er det i punkt 2.2.3 om nasjonale og regionale planer og føringar, opplista ymse planar og retningslinjer for kommunalt planarbeid. På fylkesnivå er det vedteke strategiar for kulturarv og jordvern, desse bør kanskje i større grad vere retningsgjevande for forslaga om byggeområde for fritidshytter i tett nærleik til eksisterande seterområder. I jordvernstrategien for Oppland er det framheva at det er ei utfordring å legge til rette slik at landbruket kan vidareføre drifta si og at arealplanlegginga må syrgje for at landbruket får gode driftsforhold. Det er mellom anna sett som delmål at «*fritidsbustader skal lokaliserast utanom seterområda, i område der forhold til landbruk, kulturlandskap, kulturminne og natur- og friluftstinteresser er avklara i overordna planprosess.*»

Fjellstyret skal arbeide for å sikre at allmenningen blir brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda, og hyttebygging vil heilt sikkert kunne gje noko auka aktivitet og positive ringverknader for delar av næringslivet i Lom. Omfanget av denne verdiskapinga er omdiskutert, og i kor stor grad ein vektar fordelane mot dei negative konsekvensane må avgjerast av fjellstyret sitt skjøn.

I tillegg til dei nemnde forslaga er det konsekvensutgreidd eit område BF13 Leirhøe-Borgakampen som ikkje er foreslege vidareført. Arealet ligg til dels eksponert over tregrensa, i eit område med krevjande grunnforhold å mykje fjell. I tillegg er dette ein sær god viltbiotop og eit attraktivt område for både småvilt- og storviltjakt. Litt lenger aust i Leirlia er eit tidlegare område avsett til hyttebygging teke ut av planen. Dette området er og prega av vanskelege grunnforhold og det har vore liten eller ingen interesse for å bygge ut dette i inneverande periode.

Endring av arealbruksformål rundt reiselivsverksemd.

I plankarta er det sett av areal med arealbruksformål «*fritids- og turistformål – eksisterande*» rundt eksisterande reiselivsverksemd. Desse er definerte etter punkt 3.6 i planføresegnene som byggeområde for fritids- og turistformål. Storparten av reiselivsverksemdene i statsallmenningane ligg i LNF område med punkt feste og har ikkje nødvendigvis vore arealfesta. Områda som er skissert i plankarta er til dels svært missvisande, m.a. for Memurubu der heile setra med seterkve har vorte definert som «*fritids- og turistformål*». Dersom LNF områda rundt reiselivsbedriftene skal definerast til eit anna arealformål, må dette skje i samråd med Statskog SF og fjellstyret. Avgrensinga må vere i samsvar med eksisterande festekontrakter og annan arealbruk.

Ymse føresegner bygg og anlegg

Det er foreslege at det kan gjevast løyve til vakumtoalett med tett tank på fritidshytter med tilkomstveg. Mange av hyttene på statsallmenningane i Lom er utan innlagt vatn, strøm og tilkomstveg, eller med tilkomstveg som kanskje ikkje er dimensjonert for septikkbil. Eit slik tiltak vil vere eit praktisk alternativ til utedo, men det medfører auka spørsmål om å få tilrettelegge veg til hyttene.

Det blir opna for å sette opp mindre antenner, vindmøller m.m. i tilknytning til bygg og anlegg. Med ei høgde på intill 5 meter og ein rotordiameter intill 1,5 meter kan ei slik vindmølle bli godt synleg ved sidan av ei fritidshytte. Av omsyn til andre hytteigerar og brukarar av områda bør det utgreiast i kor stor grad ei slik vindmølle vil avgje lyd. Fleire av fritidshyttene på statsallmenning i Lom ligg over tregrensa, eller i tilknytning til

Møtebok – Lom fjellstyre

seterområde. I desse områda bør omsyn til landskapet tilleggas større vekt enn til dømes i skogsterreng. Dette eit tiltak som bør vere søknadspliktig og vurderast individuelt i kvart enkelt tilfelle.

Grense for bygningsareal på fritidshytter, og definering av dette arealet, er foreslege endra til 100m² BRA, opp frå 80m² BYA. I tillegg kan intill 30m² opparbeidast til overflateparkering. Dette er ei vesentleg endring som vil gjelde for både nye og eksisterande hytter. Det blir opna for ei maksimal grunnmurshøgde på inn til 1,5 meter i skrånande terreng og mønehøgde på inntil 6,5 meter. Vidare blir det opna for at ramloftbygningar kan godkjennast med byggjehøgde inntil 7.5 meter over gjennomsnittleg planert terreng. Altså ei vesentleg endring mot føresegnane om saltak og maksimal mønehøgde inntil 4,5 meter i planen frå 2003. Om inngjerding av fritidshytter, er det hovudsakleg foreslege same reglar som fjellstyret og Statskog SF er samde om. Der det er ulikheit vil strengaste føring gjelde. Flaggstong blir ikkje tillate på tomter for fritidsbustader.

Tidlegare har Statskog SF handsama byggesaker i dialog og samråd med fjellstyret, der m.a. arealgrenser og ymse føringar har vore fastsett i fellesskap. Denne praksisen er nå endra, det er gjeldande kommuneplan/reguleringsplan i saman med plan og bygningsloven som er styrande. Statskog forhold seg til at tomtene er avsett og bortfesta til fritidsbustadsformål og byggesaker som ikkje treng dispensasjonbehandling frå kommunen blir ikkje teke opp til behandling.

Forslaget i planføresegnene vil saman med siste års endringar i plan- og bygningslovgevinga kunne gje ein vesentleg utviding og standardheving for eksisterande hytter i allmenningane. Med såpass store endringar må ein og kunne forvente endra og/eller auka aktivitet og bruk. Samstundes vil hyttene med dette bli vesentleg meir dominerande i landskapet, ikkje minst for hyttene som ligg på snaufjellet eller i eit seter- og kulturlandskapsmiljø.

Område for råstoffutvinning

Alle grustaka som låg inne i kommunedelplan for sand, stein og grus frå 1997 er vidareført i saman med dei som det er laga reguleringsplan for. I tillegg er det sagt at «*masseuttak i samband med bygging og vedlikehald av landbruksveger kan behandlast etter landbruksvegforskrifta.*» Det bør presiserast at ein del av seterveganlegga må kunne definerast som landbruksveg i denne samanhengen.

Tilsynsbuer, skogshusvære m.m. i LNF område.

Det er foreslege at det ved oppføring av tilsynsbuer, skogshusvære m.m. i LNFR område blir stilt krav om at det skal være fellestiltak knytt til tilsyn av beitedyr i vanskeleg tilgjengelege områder. Fjellstyret kan etter fjellova § 35 føre opp naudsynlege jakt- og fiskehytter og naust i statsallmenning, etter at tomt er utvist av Statskog. Det føresett kommunal godkjenning i tillegg. Det bør presiserast i planføresegnene at slike bygg kan førast opp med dispensasjon utan krav om reguleringsplan.

Føresegner om turstigar og tilrettelegging for friluftsliv i LNFR område

Det bør presiserast at all merking av turstigar og tilrettelegging for friluftsliv må skje i samråd med grunneigar. Allmenningen har stor reiselivsaktivitet og svært mange

Møtebok – Lom fjellstyre

besøkande. Merking og tilrettelegging kanaliserer og styrer ferdselen. Dette må skje med omsyn til naturen og vilt- og beitedyrsinteresser.

Område med særlege omsyn til bevaring av kulturmiljø

Det er oppretta omsynssone for verdifult kulturlandskap i Bøverdalen (H570_1) og omsynssoner for bevaring av kulturmiljø ved Tesse og Nordsetrene (H570:K1-K4)

Når det gjeld omsynssona for kulturlandskapet i Bøverdalen så dekkjer denne det meste av seterområda i Leir- og Bøverdalen statsallmenning. Føresegnene skal legge til rette for at kulturlandskapet skal forvaltast slik at «*kulturminne og kulturmiljø, biologisk verdifulle miljø, jordbruksareal, tilgjenge og den visuelle opplevinga av landskapet vert oppretthalde som grunnlag for landbruk, kunnskap, oppleving, verdiskaping og friluftsliv.*»

Når det gjeld omsynssonane ved Tesse og Nordseter er det omsyn til kulturlandskap og bygningsvern rundt seterbygningane ved Nordseter og områda med automatisk freda kulturminne rundt Langmyre og ved Tessosen som er framheva.

Bakgrunnen for desse omssynssonene er truleg høyringsutkastet til «*Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse for Oppland*» der Bøverdalen og Tesse/Smådalen er to av 16 føreslåtte områder. Bøverdalen er heva fram som ein sentral jordbruksdal i Nord-Gudbrandsdalen og Tesse og Smådalen er framheva som eit landskap som fortel ei historie om ekstensiv utnytting av utmarksressursar nær bygda over svært lang tid.

I utkastet er det framheva at framleis aktiv jordbruksdrift med slått og beite er avgjerande og viktig for å halde ved like kvalitetane i landskapet ved begge områda. Dette bør synleggjerast enda klarare i planføresegnene i kommuneplanen, slik at ein ikkje risikerer at omsynssonene sine føresegner er til hinder for landbruksutøvinga.

Forslag til vedtak:

Lom fjellstyre syner til høyringsbrev med plandokument sendt 30. august og kjem med følgjande merknader til forslag om kommuneplanens arealdel 2021-2030 for Lom kommune.

Byggeområder for fritidshytter.

Lom fjellstyre er negative til forslaga om å omdisponere areal til byggeområder for fritidshytter i Vårdalen statsallmenning. Dette gjeld område BF01_f og BF05_f Nordsætrin, BF12_f Nåvårsætervengen og BF14_f Bjønnskardet.

Etablering av hytteområder så tett inn til eksisterande seter- og beiteområde vil kunne gje negative konsekvensar for bruksrettshavarane og andre brukarar av området. Ein ny arealbruk vil kunne bli irreversibel og bandlegge områda for annan framtidig bruk. Aktiviteten med seter- og beitebruk og forproduksjon i Tesseområdet er høg, og trass i stor nasjonal nedgang finn ein framleis åtte setrer med mjølkeproduksjon i dette området. Nordseter er den seterstulen i Lom som har flest setrer i drift med tradisjonell mjølkeproduksjon.

Det er allment kjent at fritidshytter og reiselivsverksemd kan gje konflikhtar i forhold til bruksrettsutøving som seter- og beitebruk. Området i og rundt Nordseter har høg

Møtebok – Lom fjellstyre

reiselivsaktivitet med Brimi fjellstugu, Brimi sæter og Brimi klatrepark tett ved. I nærområdet finn ein i tillegg to hyttefelt i saman med spreidde fritidsbustader og ei reiselivsverksemd. Bruken av området er allereie høg og det kan settast spørsmålsteikn om ei vidare utviding kan tålast.

Byggeområde BF01 og BF05 på Nordsetrene ligg på areal som i dag er definert som dyrkbar jord. For delar av arealet så ligg det inne søknader om dyrking, desse vil bli handsama i ei pågåande sak som vil avgjere om, og eventuelt kva, som blir frigjeve til dyrking. I samband med dette må det presiserast at det ikkje er nokon samanheng mellom eit eventuelt avslag om dyrking og løyve til hyttebygging. Begge desse areala ligg i svært tett tilknytning til seterområdet på Nordseter og er av seterbrukerane framheva som trekkveg, beite- og kvileområde for beitedyr. Bruken- og verdien av beiteområdet i mellom Brimi Fjellstugu og Langmyra vart synleggjort i skjønssaka (skjønn etter fjellova) mellom seterbrukerane og gardbrukerar som søkte om tilleggsjord i dette området på 70- talet.

I konsekvensutgreiinga for område BF01_f Nordsætrin er det ein påstand om at beitetrykket ved Nordsetrene var mykje høgare før. Påstanden er grunngjeve med at flybiletet syner attgroing. Fjellstyret er ikkje samde, her må det takast inn variablar som vedhogst, klimaendring, type beitedyr m.m. Truleg er det slept minst like mange dyr på beite i dag som for 50 år sidan. Tal setrer som er i drift med mjølkeproduksjon har gått ned, men einingane er større. I tillegg til seterdyra er det mykje lausfe, både storfe og sau, som beiter med utgangspunkt i seterområda. Beitetrykket må sjåast i samanheng med at annan aktivitet og bruk av områda er mykje større. Dei utmarksareala som står att, og som i tillegg er lite brukt til tur- og rekreasjonsområde, er svært viktige for beitedyra.

Når det gjeld BF12_f Nåvårsetervangen så syner fjellstyret til momenta nemnd tidlegare om dei negative konsekvensene med å legge byggeområder for fritidsbustader inntil eksisterande seter- og beiteområder. Her må det i tillegg gjerast grundigare vurderingar knytt til leveområde for elg- og vilttrekk. Fjellstyret meiner at konsekvensutgreiinga og kunnskapsgrunnlaget rundt dette er for svak. Mykje tydar på at store delar av vilttrekket i mellom Vågå og Lom skjer via denne korridoren. Områda rundt Nåvårsetermorka er truleg eit svært viktig vinterbeiteområde for den stedege elgen som oppheld seg i Smådalen og Tesseområdet somarstid, da beiteområda lenger aust er tungt belasta av trekkelg.

Fjellstyret vil framheve at kulturlandskapet i og rundt seterstulane ved Tesse er viktige rekreasjons- og tur områder for både lokale og tilreisande, og er av stor verdi for reiselivet i Lom. Å opne desse områda for hyttebygging vil opplevast privatiserande og negativt for mange av desse.

Fjellstyret meiner det kan settast spørsmålsteikn ved om dei foreslegne byggeområda er i tråd med nasjonale og regionale føringar og syner til «*Jordvernstrategien for Oppland*» der det framheva at det er ei utfordring å legge til rette slik at landbruket kan vidareføre drifta si, og at arealplanlegginga må syrgje for at landbruket får gode driftsforhold. Det er mellom anna sett som delmål at «*fritidsbustader skal lokaliserast utanom seterområda, i område der forhold til landbruk, kulturlandskap, kulturminne og natur- og friluftssinteresser er avklara i overordna planprosess.*» Samstundes les vi i

Møtebok – Lom fjellstyre

høyringsdokumenta for «*Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse for Oppland*» at framleis slått og beite i seterområda er viktig for å halde oppe kvalitetane i landskapet.

Fjellstyret støttar vurderingane til administrasjonen om at BF13 Leirhø-Borgakampen ikkje er egna som byggeområde for fritidshytter.

Endring av arealbruksformål rundt reiselivsverksemdar.

Fjellstyret meiner at definering av arealbruksformål «*fritids- og turistformål – eksisterande*» rundt eksisterande reiselivsverksemdar må skje i samråd med Statskog SF og fjellstyret. Områda som er skissert i plankarta er til dels svært missvisande, m.a. for Memurubu der ei seter med seterkve har vorte definert med arealbruksformål «*fritids- og turistformål*». Avgrensinga må vere i samsvar med eksisterande festekontrakter og annan arealbruk.

Ymse føresegner bygg og anlegg

Fjellstyret meiner at vindmøller er eit tiltak som skal vere søknadspliktig og vurderast individuelt for kvart enkelt tilfelle, eventuelt gjennom ein reguleringsplan. Fleire av fritidshyttene på statsallmenning i Lom ligg over tregrensa, eller i tilknytning til seterområde. I desse områda bør omsyn til landskapet og kulturmiljø tillegkast vekt, ei vindmølle vil bli eit forstyrrende framandelement og eventuelle ulemper knytt til lydforurensing må utgreiast betre.

Fjellstyret er negative til ei auke i arealgrensa for fritidsbygningar frå 80m² BYA til 100m² BRA, ei betydelege auka i mønehøgde frå 4,5 til 6,5m/7,5m i saman med ei auke av høgde for grunnmur. Samla sett blir dette ei vesentleg auke i teoretisk bygningsmasse og vil i større grad kunne gje negative konsekvensar for landskapet og andre brukarinteresser i allmenninga. I LNF områder må det vere eit krav at vesentleg utviding av eksisterande fritidshytter skal behandlast som dispensasjonssak og at det må førast ein streng praksis for slike tiltak.

Område for råstoffutvinning

Fjellstyret meiner at det må presiserast at mindre masseuttak i samband med drift og vedlikehald av setervegar- og mindre veganlegg må kunne godkjennast etter dispensasjon og utan krav til reguleringsplan.

Tilsynsbuer, skogshusvære m.m. i LNF område.

Fjellstyret kan etter fjellova §35 føre opp naudsynlege jakt- og fiskehytter og naust i statsallmenning, etter at tomt er utvist av Statskog. Dette føresett kommunal godkjenning i tillegg. Fjellstyret ynskjer at det blir presisert i planføresegnene at slike bygg kan førast opp med dispensasjon, utan krav om reguleringsplan.

Føresegner om turstigar og tilrettelegging for friluftsliv i LNFR område

Fjellstyret meiner det bør presiserast at all merking av turstigar og tilrettelegging for friluftsliv må skje i samråd og etter løyve frå grunneigar. Allmenninga har stor reiselivsaktivitet og svært mange besøkande. Merking og tilrettelegging kanalisierer og styrer ferdsele. Dette må skje med omsyn til naturen og vilt- og beitedyrsinteresser.

Område med særlege omsyn til bevaring av kulturmiljø

Møtebok – Lom fjellstyre

Fjellstyret meiner at det i samband med omsynssone for verdifult kulturlandskap i Bøverdalen (H570_1) og omsynssoner for bevaring av kulturmiljø ved Tesse og Nordsetrene (H570:K1-K4) må presiserast at framleis aktiv jordbruksdrift med slått og beite er avgjerande for å halde ved like kvalitetane i landskapet, og syner til Riksantikvaren sitt framlegg om «*Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse for Oppland*». Det må tydeleggjerast at jordbruksaktivitet er ynskjeleg og sikrast at føresegnene ikkje bli brukt begrensande for jordbruksutøvinga.

Vedtak:

Som forslaget.
Samrøystes.

Utskrift går til:

- Lom kommune – som e-post
- Statskog SF – som e-post

Sak nr.:	38/2021	Arkiv nr.:	335.1	Møtedato:	06.09.2021
Saksbehandlar:	Åsmund Galde				

Høyringssak. Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Oppland.

Sakspapir:

- Høyringsbrev av 04.05.2021 frå riksantikvaren. Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Oppland.

Saksutgreiing:

Riksantikvaren har sendt forslag om at 18 landskap i Oppland skal inngå i registeret Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) i Oppland. Oppland og Hedmark, som frå 01.01.2020 gjekk saman i nye Innlandet fylkeskommune, har arbeidd med prosjektet kvar for seg.

KULA i Oppland vil først og fremst ha direkte verknad for arealplanlegging og forvaltning i kommunar og hjå andre styresmakter. Av dei foreslåtte områda ligg område nr. 6 og 7. innanfor allmenningane i Lom kommune. Rapporten gjev slike avgrensingar og tilrådingar for desse to landskapa:

6. Bøverdalen

NASJONAL INTERESSE

Området er viktig både som sentral jordbruksdal i Nord-Gudbrandsdalen og som innfallspurt til fjellheimen. Intakte bygningsmiljø og andre kulturminne fortel historia om busetjing og ressursutnytting i eit marginalt, tørt og rasutsett område.

Møtebok – Lom fjellstyre

Vatningsvegane er typiske for regionen og viktige i nasjonal samanheng. Både sjølve dalføret og fjellområda er særskild rike på vegfar og andre ferdselsminne, ikkje minst knytte til det viktige sambandet over Sognefjellet mellom Nord-Gudbrandsdalen og fjordane i Sogn. Området er eit av kjerneområda for den tidlege fjellturismen i Noreg.

Viktige punkt for planlegging og forvaltning av dette landskapet:

- Framleis aktiv jordbruksdrift med slått og beite er avgjerande for å halde ved like kvalitetane i landskapet.
- Den kulturhistorisk verdifulle busetnaden bør bevarast, og det særprega miljøet i området bør sikrast.
- Nye driftsbygningar bør plasserast og utformast på ein måte som tek mest mogleg omsyn til eksisterande landskap og kulturmiljø – særleg ved freda og verneverdige gardstun som ligg godt synlege i landskapet.
- Byggje- og vedlikehaldsplanar for bygningsarven bør ta høgde for endra klima, slik at kulturminna blir sikra best mogleg.
- Ferdselsminne bør registrerast, og eit representativt utval bør bevarast for ettertida.
- Det bør setjast i verk tiltak mot attgroing av vatningsvegane. Kommune og kulturminnestyresmakt bør sikre kompetanse slik at dei som ønskjer det, kan få rådgiving ved restaurering.
- Det går føre seg fleire parallelle arbeid med registrering og kartfesting av seterbusetnad, vegfar og vassveiter i området, mellom anna i samband med kulturminneplanen til kommunen. Kunnskap frå dette arbeidet dannar eit viktig grunnlag for vidare forvaltning av området.

7. Tesse og Smådalen

NASJONAL INTERESSE Landskapet fortel ei historie om ekstensiv utnytting av utmarksressursar nær bygda over svært lang tid. Området står i ei særstilling særleg på to område: Undersøkingane av Tesse som fiskevatn har gitt ny kunnskap om innlandsfiske som ein viktig ressurs også i forhistoria, kanskje så langt tilbake som til yngre steinalder. Kunnskap om at folk sette ut fisk så langt tilbake i tid, gir oss innblikk i ei langsiktig planlegging av bruken av landskapet. Dei brearkeologiske funna på Kvitingskjølen er oppsiktsvekkjande både i nasjonal og internasjonal samanheng. Det er ikkje langt frå Tesse til funnstaden på Kvitingskjølen, og det set funna inn i ein viktig kulturhistorisk kontekst. Funna av moglege samiske kulturminne bidreg ytterlegare til verdien av området.

Viktige punkt for planlegging og forvaltning av dette landskapet:

- Funnstadene der gammal is smeltar, må følgjast opp.
- Framleis slått og beite i seterområda er viktig for å halde oppe kvalitetane i landskapet.
- Den kulturhistorisk verdifulle busetnaden bør bevarast, og det særprega miljøet i området bør sikrast.
- Element som underbyggjer karakteren i det historiske landskapet, bør takast vare på, slik som vegfar, tufter og fangstanlegg.

Forslag til vedtak:

Lom fjellstyre stiller seg positive til tilrådingane i rapporten når det gjeld område 6. Bøverdalen og område 7. Tesse og Smådalen.

Møtebok – Lom fjellstyre

Attgroing og forfall på grunn av redusert bruk og aktivitet er ei aukande utfordring - aktiv jordbruksdrift med seter i drift og slått- og beitebruk er avgjerande for å halde i hevd desse landskapa.

Lom fjellstyre meiner at statlege, regionale og lokale styresmakter og forvaltning i større grad må legge til rette for og støtte opp om ei aktiv landbruksnæring. Overordna føringar- og planverk må regulere aktivitet og arealbruk som kan gje negativ påverknad på seter, slått og beitebruk i og rundt desse områda. Planverk, føringar og retningslinjer må utformast slik at det ikkje er til ulempe for landbruket.

Det må løyvast ressursar til skjøtselstiltak og restaurering, men like viktig er at det må settast av ressursar for å styrke den tradisjonelle seter- og beitebruken på ein måte som synleggjer den avgjerande rolla jordbruksnæringa har for å halde i hevd desse kulturlandskapa.

Vedtak:

Som framlegget
Samrøystes

Utskrift går til:

- Riksantikvaren – som e-post

Sak nr.:	39/2021	Arkiv nr.:	362	Møtedato:	06.09.2021
Saksbehandlar:	Åsmund Galde				

Uttale. Søknad om dispensasjon frå generelle reglar. Oppføring av gjerde rundt fritidshytte i Vårdalen statsallmenning.

Sakspapir:

- E-post frå Statskog SF 12.08.2021. Søknad om oppføring av gjerde på feste 3434/157/1/38

Saksutgreiing:

Med e-post 12.08.2021 ber Statskog SF om fjellstyret si uttale til søknad frå Odd Eivind Brimi om oppsetting av gjerde rundt fritidshytte med feste nr. 38 i Vårdalen statsallmenning. Vidare skriv dei at:

«Det blir søkt om oppføring av 65 meter gjerde. Dette er ikke i tråd med de nylig fastsatte retningslinjene Statskog og fjellstyre er enige om. Det bør her tas en vurdering på behovet i forhold til storfe som passerer i forbindelse med setermjølking.»

Møtebok – Lom fjellstyre

Statskog er i utgangspunktet negative til å gi dispensasjon utover de retningslinjene som er fastsatt. Vi er likevel åpne for å vurdere dispensasjon der det vises et behov. Statskog mener at vi må se på enkeltsaker og at dette ikke nødvendigvis skal vurderes som presedensskapende.»

I søknaden skriv eigaren av hytta:

«I Forbindelse med brev om fjerning av strømtråd rundt hytte og uthus på feste 38 ved Tesse. Ønsker vi å søke om dispensasjon fra forskriften på å gjerde kun 50m rundt hytta. Det lar seg ikke gjøre å kun sette opp 50m gjerde, det blir da ikke mulig å passere rundt hytten. Vi ønsker med dette å søke om å øke denne lengden til 65m. Vi har store problemer med mye beitedyr i området, som både gnir seg på hytta og uthus, samt skiter rundt byggene. Vi har selv drevet med dyr og driver med dyr, så vi synes det er flott med beitedyr i naturen, men ikke helt inntil hytteveggene.

Vi ønsker dermed å sette opp stakitt gjerde. Dette for å unngå at beitedyr kommer nær hytten, samt at vi ønsker at det er trygt for barn og fredes på hytta. Gjerde blir satt opp slik at det ikke hindrer dyr i og passere. Vi har utedoen i uthuset og derfor ønsker vi å gjerde inn både uthus og hytte i et. På den ene siden av hytta har vi også vannkilden vår, hvor vi tar drikkevannet fra.

Det er lagt med en skisse som vedlegg. Vi håper dette går i orden, skulle dere trenge mer informasjon eller en befaring er vi gjerne med på dette.»

Opplysninger og merknader:

Ved sidan av hytta er det ei seter som er i drift med mjølkeproduksjon. Avstanden mellom seterfjøset og hytta er 350 meter, seterkvea og areal for kulturbeite ligg i mellom. Avstanden til kulturbeitet er om lag 40 meter. Det er elles andre beitedyr i området, både storfe og sau.

Eigaren av setra har vore varsla om søknaden. Han har muntleg framheva at det må oppretthaldast passasje for beitedyr ned tilkomstvegen og forbi hytta, og etter dyretrakkert på nedsida av hytta.

Per i dag finst det ikkje kommunale planføresegner som regulerer gjerde rundt fritidshytter, men i forslaget til kommuneplanens arealdel 2021-2030 som no er ute på høyring, ligg det inne forslag om regler for slike gjerde. I forslaget er det sett ei grense på 50 meter.

Forslag til vedtak:

Fjellstyret vil ikkje tilrå at det blir gjeve løyve til å gjerde inn meir enn 50 meter.

Dei aller fleste fritidshyttene i allmenninga ligg i tilknytning til seter- og beiteområder. Fjellstyret kan ikkje sjå at belastninga med beitedyr er større her, enn andre stader. Intensjonen med regelverket er ikkje at det skal være mogleg å gjerde inn heile hytter, eller hyttetun.

Møtebok – Lom fjellstyre

Ved oppsetting av gjerdet må det oppretthaldast ein koridor for beitedyr og folk i mellom vegetasjon og gjerde ned langs tilkomstvegen, forbi på sørsida av hytta og vidare ned mot Tesse. Samstundes på dyretrakkjet på nedsida av hytta haldast ope.

Eventuell dispensasjon frå regelverket bør ikkje bli gjeve før kommuneplanen sin arealdel er ferdig behandla og vedteken.

Vedtak:

Som framlegget.

Samrøystes.

Utskrift går til:

- Statskog SF – som e-post